

فرهنگ‌سازی با تکیه کلام

ادبیات عامیانه و تکیه کلام‌ها یکی از شیرین‌ترین بخش‌های ادبیات هر کشوری است و متأسفانه در کشور ما به دلیل بی‌اعتنایی به این بخش، واژگان آن وارد ادبیات داستانی نشده و خبری از واژه‌های عامیانه و تکیه کلام‌ها را در این حوزه نیست.

ادبیات عامیانه و تکیه کلام‌ها یکی از شیرین‌ترین بخش‌های ادبیات هر کشوری است و متأسفانه در کشور ما به دلیل بی‌اعتنایی به این بخش، واژگان آن وارد ادبیات داستانی نشده و خبری از واژه‌های عامیانه و تکیه کلام‌ها را در این حوزه نیست.

به گزارش خبرگزاری فارس از میانه، ادبیات عامیانه و تکیه کلام‌ها یکی از شیرین‌ترین بخش‌های ادبیات هر کشوری است و متأسفانه در کشور ما به دلیل بی‌اعتنایی به این بخش، واژگان آن وارد ادبیات داستانی نشده و خبری از واژه‌های عامیانه و تکیه کلام‌ها را در حوزه ادبیات ژورنالیستی نخوانده و ندیده‌ایم فقط در ادبیات رسانه‌های صوتی و تصویری آن هم با عنوان طنز گوشه‌هایی از این ادبیات و اغلب نکات منفی، ساختار شکن، هجویات را به سمع و نظاره نشستیم.

تکیه یا تکه کلام خوب است یا بد؟ باب کردن یک تکه کلام چطور؟

آیا تولید کنندگان حق دارند برای در انتظار گذاشتن مخاطبان یا مصرف کننده برای تولیدات آینده خود از تکه کلام‌های مورد علاقه آنان استفاده کنند؟ آیا درست است که از فردا روز پخش فیلم، سریال، آگهی بازرگانی و ... تکه کلام‌های آن را به کار ببریم؟ آیا درست است که بگذاریم کلام ما را دیگری بسازد و شان و جایگاه اجتماعی خود را به ما القا کند و در جامعه اقدام به ساختار شکنی ادبی، اجتماعی، فرهنگی، عرفی و ... کند؟

هر کسی برای این سئوال‌ها جواب‌هایی داشته و با استدلال‌های خود این تکه کلام‌ها را پذیرفته و تقلید می‌کند یا نپذیرفته و آن را نفی می‌کند اما واقعیت این است که اغلب این تکه کلام‌ها در همه تولیدات رسانه‌ای یک ویژگی مشترک و مهم دارند و آن القای ادبیات عامیانه و ضعیف کوچه بازاری است و در برخی موارد قبح شکنی در رفتار، گفتار و کردار بی‌ادبانه، ساختار شکنی ادبیات محاوره‌ای عرفی و ... است حال این مخاطب است که با چه دیدی و منظوری این تکه کلام‌ها را شنیده و برای مدح و ذم آن بر آید و یا مقاصد ترویج کنندگان آن را برآورد.

هرسال به بهانه برنامه‌ها و سریال‌های نوروزی تکه کلام‌هایی در جامعه رسانه‌ای پخش و در جامعه استعمال می‌گردد واژه‌گانی که باعث ایجاد، تغییر و تشکیل عادات اجتماعی و نوع دیالوگ در جامعه برای مدح، ذم، تبلیغ و ... می‌شود حال اگر از تکه کلام‌های بسیار بی‌ادبانه، جاهلانه و لاتی منشی دوران استبداد صرفه نظر کنیم این ادبیات به اصلاح عامیانه از سال 1377 با جنگ 77 و با تکه کلام "مععع" که با این تکه کلام و لنگه به لنگه کردن ابروها در انتظار مخاطبی برای تایید تعجب و بهت خود بوده و نیز تکه کلام‌های دیگر این برنامه طنز آغاز شد و با توجه با اینکه مروجان این تکیه کلام‌ها اغلب افرادی از جنس مرد با الگوی طبقه متوسط یا پایین اقتصادی جامعه هستند که رگه‌های نوعی بی‌کلاسی در نقش خود را در زیر پوشش کلمات غریب، نامانوس و نامفهوم پنهان می‌کند در برخی موارد محدود، مروج این تکه کلام‌ها حتی خود قادر به معنا بخشی آن نیستند.

جامعه شناسان با توجه به کاهش نسبی اخلاق اجتماعی، نسبت به خود خواهی، خودرایی، طلبکاری و ... در عصر حاضر آگاهی‌های لازم را داده‌اند ولی توجیه عدم وجود این روحیه نامطلوب اصلا کار ساده‌ای نیست بی‌شک در برخی از این طنزها اغلب به خاطر تک کاراگری و اتکای کل مجموعه به یک کاراکتر، رفتار خود محوری و خودخواهی به صورت مستتر به مخاطب القا می‌کند که ترویج این رفتار غیر دینی و غیر عرفی اشتباه است و به بهانه طنز و شوخی نباید رفتار غیراسلامی ترویج شود.

بعد از رشد سریع رسانه‌های دیجیتال و مجازی و تعدد کاربران نوجوان و جوان این رسانه‌ها به بهانه وجود این ادبیات عامیانه (تکیه کلام) متأسفانه ادبیات سخیف، زشت و رکیکی (مانند شهرستانی، تیپ روستایی، ببو، اسگل، بوشویگ، اسب، مشنگ و ...) ترویج می‌شود که جا دارد از هنرمندان عرصه طنز یا به میدان گذارده و از ادبیات خود پاسداری کنند و منظور طنز و ادبیات عامیانه را شفاف سازی کنند که آیا ماهیت ادبیات طنز به منظور تخریب نژاد، قوم، زبان، لحظه، اداب و رسوم اجتماعی، سبک زندگی منطقه جغرافیایی و ... برای تمسخر آنها بوده یا برای زدودن ریشه‌های ظلم، بی‌عدالتی، تبعیض، خود خواهی و ... پادشاهان اعصار گذشته؟

با توجه به اینکه تکیه کلام‌ها جزو مهارت‌های زبانی به شمار می‌آید این عبارتهای عادی - گفتاری، نه تنها معنا و مفهوم یک موضوع را به طور کلی بیان می‌کند، بلکه در عباراتی کوتاه، خلاصه و بعضاً متفاوت یک مفهومی را در بهترین شکل خود تزئین و

بیان می‌کنند بنابراین از همین ظرفیت می‌توان به بهترین شکل جهت ترویج، تبلیغ، مدح، ذم و... رفتارهای اجتماعی پرداخت و به واسطه قدرت تاثیر گذاری آنها و به صورت تدریجی تبدیل شدن آنها به مدل گفتگوی اجتماعی می‌توان از آنها به منظور فرهنگ سازی رفتاری استفاده کرد و به رسالت خود که همانا تربیت و تکامل فردی، خانوادگی، اجتماعی، انسانی و اسلامی است پرداخت.

بنابراین مبدعان و مروجان تکیه کلامها و آنهایی که این رسانه را در اختیار دارند شایسته است نسبت به موارد زیر اهتمام بیشتری داشته باشند و طنازی را در مسیر تکامل بشری استفاده کنند.

- 1- شناخت خرده فرهنگ‌های بومی، اصیل اسلامی ایرانی و نمایش توانمندی‌های آنها برای تقویت صنعت توریسم داخلی
- 2- نامگذاری دینی برای فرزندان و استفاده از تکیه کلام‌هایی مانند جان، عزیزم و... در همراهی کلامی با همسر و فرزندان
- 3- تعمیق و تقویت معنویت با ترویج نماز جماعت و جمعه، توسل، زیارت ائمه و امامزادگان، قبور شهدا و ترویج صدقه، انفاق، احسان و...
- 4- تبلیغ سبک زندگی اسلامی ایرانی (با پرداخت به پوشش، محاوره، روابط بین فردی و اجتماعی، آداب و رسوم اسلامی و ایرانی و...)
- 5- داشتن سرانجام خوب و امیدوار کننده همراه با کم‌دی مودبانه و پرهیز از ژانرهای (درام) یاس آلود
- 6- نمایش زیبایی‌های زندگی عامه مردم نه تبلیغ نوع زندگی مرفهین بی درد
- 7- هجو عادات و رسوم نامناسب مانند آتش بازی خطرناک چهارشنبه آخر سال، تخریب طبیعت در 13 فروردین و...
- 8- جذب، پذیرایی و الگودهی به مخاطب با اعتماد سازی آنها برای مقابله با جنگ نرم دشمن و در تقابل با برنامه‌های پوچ و گمراه کننده شبکه‌های فارسی زبان خارجی
- 9- شناساندن تهدیدات سبک زندگی غربی به جامعه و ارائه راهکار برون رفت از این تهدیدات و تبدیل آنها به فرصت در جهت تحکیم روابطی بین فردی در خانواده و اجتماع
- 10- ترویج تکیه کلام‌های تاثیر گذار و ارزشی دفاع مقدس مانند التماس دعا، لبخند بزن دلور، نه خسته رزمنده و...
- 11- تقریب و تعمیق روابط بین اقوام داخلی، تلاش برای ایجاد برادری و مودت بین آنها برای ایجاد اتحاد ملی و انسجام اسلامی بجای تخریب و تمسخر
- 12- حفظ شان و منزلت سالخوردگان علی‌الخصوص پدر بزرگ، مادر بزرگ، پدر و مادر
- 13- الگودهی مناسب به نوجوانان و جوانان در معرض خطر (استفاده کنندگان از واژگان غربی و بی ادبانه)
- 14- الگو دهی به مردم شریف و فهیم جهت استفاده از کالاهای ایرانی و اعتماد سازی ملی به دستاوردهای فرزندان ایران اسلامی

*****

نگارنده: امید کوهی

*****